

Kežmarok

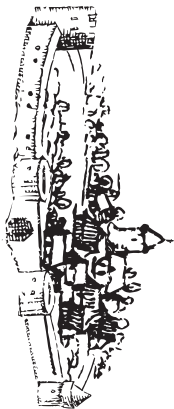
v zápase storočí

N O R A B A R Á T H O V Á

Vysoké Tatry

Osada
sv. Michala

Poľsko

Rieka Poprad —

Poprad

Levoča

Bažiny

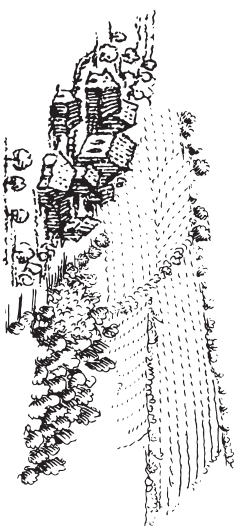
Osada pri Kostole sv. Kríža

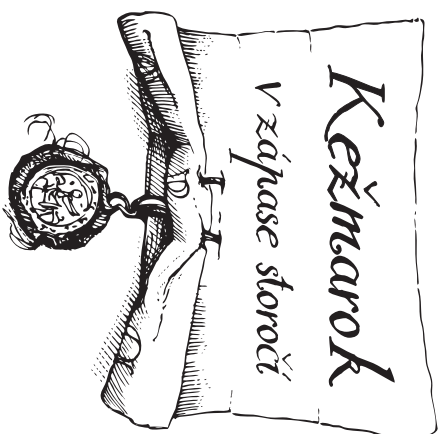
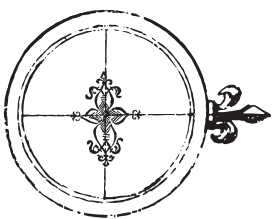
Osada Sasov
pri Kostole sv. Alžbety

Ľubický potok —

Osada Petra a Pavla

Kežmarok
v zájase storočí

Nora Baráthová

Kežmarok

v zápase storočí

I. diel beletrizovanej histórie

ČADRO

2024

Obsah

Úvod.....	5
Takto sme začínali.....	9
Divočina	11
Prichádzajú slovanské kmene	13
Nič nového	15
Prichádzajú strážcovia hraníc.....	17
Začiatky	19
Rozbeh	57
Slobodné kráľovské mesto.....	83
Vysvetlivky.....	175
Použitá literatúra.....	177
Muž, ktorý kráčaľ za smrťou.....	181
Aj zradcom sa odpúšťa	183
Nepokojné mesto	185
Meč a srdce.....	187
Kežmarok v zápase storočí – II. diel	189
Kežmarok v zápase storočí – III. diel.....	191

Úvod

Milí Kežmarčania i neKežmarčania!

Vstup do tejto knihy začneme krátkym veršom (s básničkami či textami starých piesní sa stretneme aj neskôr).

*O Kežmarku ktože vie,
že má dve histórie?*

Asi málokto. Možno tí najstarší obyvatelia. Pretože tú staršiu históriu, ktorá končila rokom 1945, vytvorili viaceré národnosti a etnické skupiny: Slováci, Nemci, Maďari, Česi, Bulhari, Poliaci, Židia, Rusíni, ba našli sa aj Turci.

Druhú históriu po II. svetovej vojne začali písať už len Slováci. Do Kežmarku prišli z desiatok miest a dedín z každého kúta Slovenska, Poľska, Maďarska, Ukrajiny i iných štátov. Každý si doniesol vlastnú kultúru – tá úplne vymazala kultúru predchádzajúcich stáročí. A takmer sa vymazala aj tá staršia história. Vrátili sme sa k nej až v prvom dvadsaťročí 21. storočia v šiestich dieloch kežmarskej monografie.

Monografia má svoje presné pravidlá. Niektorí môžu povedať, že „učnému“ textu nerozumejú. Ale čo tak priblížiť starú históriu mesta pomocou rôznych skutočných príbehov – teda vytvoriť pre

čitateľa beletrizované dejiny? Tie by mohli byť prístupné všetkým vrstvám obyvateľstva, ako aj mladým i starým. Dozvedeli by sa skutočné udalosti, ale použili by sa aj staré povesti.

Zatiaľ som sa s takým typom knihy nestretla. Tak som to skúsila napísať ja. Materiálu bolo vyše hlavy. Čo bol základ? Archívne listiny, našťastie sú aj publikované, pretože čítať staré latinské či nemecké texty je veľké umenie, preto obdivujem všetkých archivárov. Potom prišla na rad stará maďarská a nemecká literatúra, ktorá sa po vojne musela z knižníc vyradovať a dokonca páliť. Prečo? Lebo sa nezmyselne v rámci kolektívnej viny považovala za fašistickú a ako taká sa musela likvidovať. Našťastie sa našli normálni ľudia, ktorí tieto diela ukryli. No a napokon, keďže mám vydaných viacero historických románov, niektoré menšie príbehy som z nich prebrala.

Prečo som sa na to dala? Za tých 60 rokov, čo sa venujem dejinám Kežmarku, som spoznala mnohé zaujímavosti i tajomstvá a bolo by škoda nechať si to všetko len pre seba. Chcem, aby aj „neoriginálni“ Kežmarčania spoznali život Kežmarku v 13., 14. a 15. storočí. Či už ide o prácu richtára a senátorov, ktorí v záujme mesta neváhali oklamať aj panovníka, neľahkú prácu remeselníkov a ich bohužiaľ zabudnuté zvyky, alebo o zobrazenie študentov, ktorí za svoje previnenia museli nosiť somáríka. „Priváľajú“ Tatári, husiti, bratríci, cisárske vojská, poľské vojská...

Príbehy 16. storočia by mali vyjsť ako druhý diel tejto knihy taktiež v kežmarskom vydavateľstve JADRO (som mu vďačná za vydávanie mojich historických kníh) na budúci rok a pomaly by sa pripravoval konečný tretí diel – 17. storočie a začiatok 18. storočia.

Buďme hrdí na našu kežmarskú históriu: naši predkovia, nech boli akékoľvek národnosti, si našu úctu určite zaslúžia.

Nora Baráthová

Takto sme začínali...

Kedy vstúpil prvý „človek“ alebo jeho predchodca na územie budúceho mesta Kežmarok?

Otázka, na ktorú zatiaľ ťažko odpovedať. V tom by nám mohli pomôcť iba archeológovia.

Podľa doterajších archeologických nálezov a výskumov, ktorých bolo zatiaľ veľmi málo a navyše mnohé náleziská sa zničili, to mohlo vraj byť pred vyše 50 000 rokmi.

Keby sa rozkopal celý chotár, určite by vydal ďalšie tajomstvá a možno by prezradil, že tu bolo osídlenie už pred 100 000 rokmi. Alebo by tých rokov bolo ešte viac?

Oficiálne žijeme na tomto území „len“ niečo vyše 750 rokov. Ale určite máme o pár storočí viac.

Ako to vlastne bolo? Vráťme sa teda k tým začiatkom... Skúsme si pripomenúť aspoň poeticky tie najstaršie storočia.

Divočina

5. storočie

*Ticho ako pred stvorením. Iba vrchy, lesy, voda,
divoká zver, škrekot vtákov, všade močaristá pôda
a v pozadí majestátne vrchy Tatier pozerajú:
odvážil sa niekto pozrieť zoči-voči tomu kraju,
kde je ticho, stála zima...*

*Ba! Už počuť kroky pevné, krik sa šíri dodaleka.
Prichádzajú dáke kmene! Nik pred nimi neuteká.
Pozerajú, rozhodnú sa a už berú útokom
najvyšší vrch, ktorý stojí nad Lubickým potokom.
Pozbýjali z dreva domce, hradisko si postavili,
aby sa raz mohli brániť. Každému je život milý.
Ale beda! Ďalšie kmene dostali chuť na hradisko.
Razom sa celé okolie mení na kruté bojisko.
Navzájom sa všetci vraždia, po bojoch ostalo ticho.
A tak život pod Tatrami zas na stovky rokov stíchol.*

Prichádzajú slovanské kmene

6. - 8. storočie

*Eľa, koľko ľudí kráča... Ani zbraní niet už toľko.
Vyzerajú tak pokojne. Nuž sa spýtam bez okolkov:
Kto ste? Prichádzate v mieri? A kam vaša cesta mieri?
Národy sa zas sťahujú, hľadajú si nové zeme.
To isté robíme aj my, obrovské slovanské kmene.
Zdržíte sa pod Tatrami?
Tu zima lomcuje nami, zdá sa, je tu chladno stále.
Radšej sa pohneme ďalej.*

Nič nového

9. - 10. storočie

Pre nás zvláštne obdobie.

Čo sa dialo, kto to vie?

Iba to pozornosť budí:

Prichádza stále viac ľudí.

Aký úmysel majú

voči tomuto kraju?

Zima ich však odradí,

a tak radšej idú ďalej.